

ԵՐԱԺԵՏԱԿԱՆ

ՊԱՏԵԱՆ ՉՈՒՆԻ ԹՈՒՐ ԿԵԾԱԿԻ
ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒՆ ԱՅԲԲԵՆԱԹՈՒՐ

Մեր հայ երգի Մաշտոց Կոմիտասը գրած է հետեւեալը:

«Մէկ հասկցուած ձայն՝ հազար ճառ կ'արժէ որովհետեւ ճառը պէտք է մարտէ հասարակութիւնը, որպէս զի կարենայ անկէ սնունդ առնել, ինչ որ ժամանակներու գործ է, իսկ ձայնը վայրկեանի մէջ կը թափանցէ մարդուն կուրծքէն ներս եւ այնտեղ կը հիմնէ զգացման եւ մտքի վառարանը»: (Ազատամարտ, 9 Յունիս 1914):

Կոմիտասի խրատը թանկարժէք եղաւ նաեւ մեր քաղիկին՝ Վազգէն Արմէնին հայեցի դաստիարակութեան համար: Առաջին իսկ ամիսներուն ան լսեց նաեւ հայերէն երգեր՝ Կախիկ, Շողեր Զան, Քելէ Քելէ, յետոյ Լեփօ Լէլէ, Լարի Թըմպըր Լէլէ, Ծիծեռնակ, Զէյթունցիներ եւայլն: Մէկ տարեկանը բոլորած արդէն կը կլկլացնէր նոյնիսկ լայնաշունչ «Ծիծեռնակ» երգը: Մէկ ու կէս տարեկանին երբ ճշգրիտ կ'այլազանէր երգերը, պատրաստ էր ուրեմն Այրբենարանին: Եռեսուն եւ ութը տառերով մեր Այրբենարանը միայն երգով կարելի պիտի ըլլար սորվիլ այդ տարիքին: Զայնային յիշողութիւնն ու զանազանութիւնը արմատաւորուած էր արդէն, վարժ ըլլալով իր ձայնը լսելու եւ մտիկ ընելու զայն ձայնագրութեամբ:

Պէտք էր ըտնրել երգ մը որ լաւ ըմբռնած էր, եւ ուրեմն կարելի էր օգտագործել անոր եղանակը:

Մեր Այրբենարանի կշռոյթը երեքի վրայ է հոսուն: «Ծիծեռնակ» երգն էր, այս պարագաներուն, յարմարագոյնը, եւ ուրեմն՝ ընտրութիւնս:

Առաջին իսկ լսելուն ուղղակի

հմայուեցաւ երգին նոր բառերովը: Ընտելացած էր «Նոր Ծիծեռնակին» երբ պատրաստեցի Այրբենարանի ազդապատկերը: Ուրեմն շարունակեց Այր Բեն Գիմ... երգել՝ դիտելով Այրբենարանը, յաճախ իրեն ցոյց տրուելով համապատասխան տառերը, քայց ոչ միշտ: Ծանօթ էր, մինչ այդ տառերու մեծամասնութեանը եւ կը կարդար մի քանի տասնեակ բառ:

Հագիւ երկու տարեկանը բոլորած եւ Վազգէնիկը կ'երգէր ամբողջ Այրբենարանը, Մեսրոպեան երեսուն եւ վեց անուններով (ու յաւելուած Օ եւ Ֆ-էն), հայ ազգային զարթոնքի երգ՝ «Ծիծեռնակ»ի եղանակով: Նոյնիսկ, եւ մանաւանդ, առանց մոռնալու եւ շփոթելու երգի նախկին բառերը:

Վազգէնիկի տաղանդը չէ այս «մատեան ուրախութեան»ս շարժառիթը: Մեսրոպեան հաճախի աղօթք դարձած երկաթագիրներու դարաւոր փայլատակումն է Ծիծեռնակի եղանակով հայ մանուկի մը շրթներէն ծորացող, դեկավարուած Կոմիտասեան խորհուրդով:

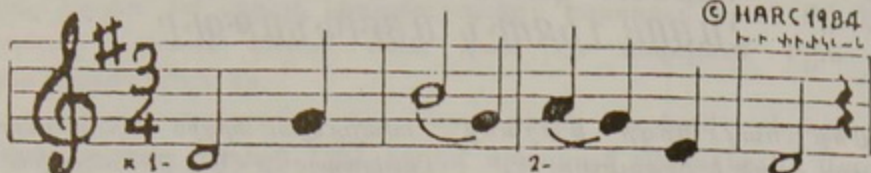
Վստահ եմ, որ ամէն հայ մանուկ կրնայ նոյնը ընել, նոյնիսկ աւելի լաւը: Արժէ որ ամէն հայ ծնող՝ փորձէ նոյնը, եւ ինչու չէ նոյնիսկ աւելի լաւը ընել, հետեւելով Կոմիտասի խորհուրդին: Որովհետեւ, եւ մանաւանդ արտասահմանի մէջ, տունն է հայ մանուկի առաջին դպրոցը, ու հայու հողն է հայ լեզուն, իսկ Հայ Գիրը, իր Աթոքն ու Մանգաղը: Հերկենք, ցանենք ու հնձենք որ չ'ամլանայ այդ հողը:

Խ. Ի. ՓԻԼԻԿԵԱՆ

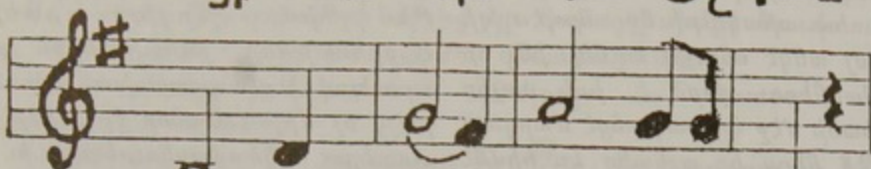
ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ - ԾԻԾԵՌՆԱԿ

© HARC 1984

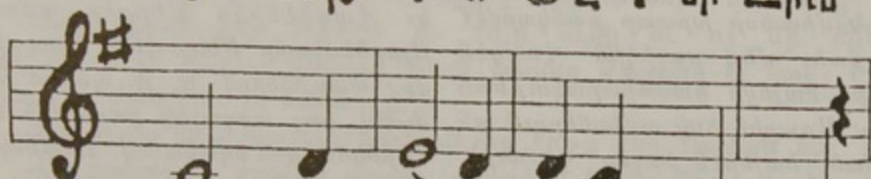
Ի. Ի. ՎԻԴԻԿԻՆ

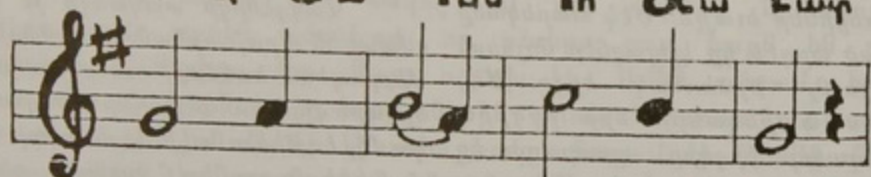
Այբ Բեն Գիւ Դա Եչ Զա

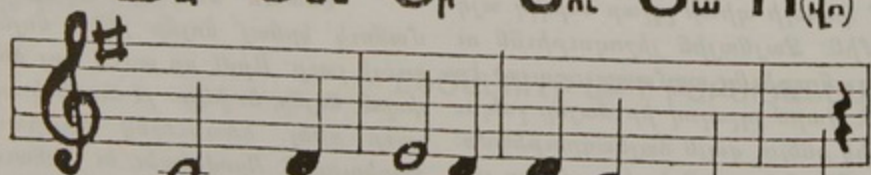
Է Ըթ Թն Ժէ Իսի Լիւն

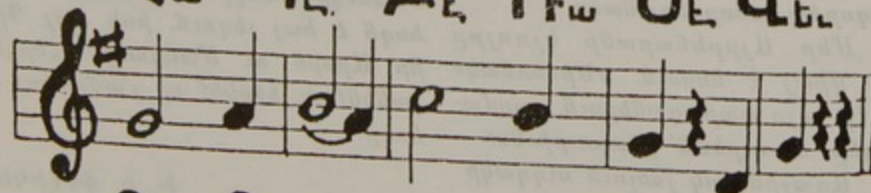
Խէ Ծա Կեն Հն Զա Ղապ

Ճէ Մեն Յի Նու Ծա Ո(վո)

Չա Պէ Զէ Ուա Սէ Վէ

Տիւն Րէ Յն Ի(Հիւն) Փիւր Բէ Օ Գէ